

Konferencja naukowa na temat wykorzystania bogatych siedlisk w dorzeczach większych rzek do zadrzewień Sandomierz 8—9. IX. 1967 r.

Научная конференция на тему: „Использование плодородных условий местопроизрастания в бассейнах больших рек для целей лесопосадок”

Сандомерж VIII — IX. 1967 г.

Scientific conference on "The utilization of fertile sites in basins of greater rivers for afforestation purposes", Sandomierz, September 8—9, 1967

Konferencja została zorganizowana z inicjatywy Komisji Zadrzewień PTL z udziałem Ministerstwa Leśnictwa i P. D., Instytutu Uprawy i Nawożenia Gleby w Puławach, Centralnego Zarządu Wód Śródlądowych oraz Komitetu Drobnej Wytwórczości.

W programie konferencji uwzględniono referaty oraz pokazy terenowe, na których uczestnicy zapoznali się z plantacjami i zadrzewieniami topolowymi i gospodarką wikliniarską w dolinach rzek. Wygłoszono następujące referaty:

1) „Łąsy i zadrzewienia w dolinach rzek oraz możliwości ich uproduktywienia” — inż. J. Milewski,

2) „Doliny większych rzek jako środowisko przyrodnicze i możliwości jego pełniejszego wykorzystania produkcyjnego za pomocą zadrzewień” — doc. J. Bury-Zaleska,

3) „Zagospodarowanie terenów przywodnych w administracji Centralnego Zarządu Wód Śródlądowych” — mgr inż. H. Dorenda,

4) „Zagadnienie wikliniarstwa w Polsce i wykorzystanie gruntów w dolinach rzek do jego rozwoju” — inż. K. Siwiński.

Inż. J. Milewski scharakteryzował wydajność produkcyjną siedlisk nadrzecznych, które dotychczas były w niedostatecznym stopniu wykorzystane. Ze względu na małą lesistość terenów nadrzecznych a dużą żyzność gleb aluwialnych postulowano wprowadzenie do zadrzewień gatunków szybko rosnących: szczególnie topoli i wierzby.

Doc. J. Bury-Zaleska wskazała na możliwość zagospodarowania pastwisk w połączeniu z zadrzewieniami wierzbowymi.

Przy zastosowaniu luźnej więzby można prowadzić plantacje topolowe i wierzbowe w połączeniu z uprawą łąk i pastwisk. Plantacje należałoby organizować zespołowo z udziałem rolników, którzy są obeznani z uprawą drzew. W referacie swym doc. J. Bury-Zaleska scharakteryzowała regiony makroklimatyczne w dolinie Wisły oraz siedliska nadrzeczne.

Mgr inż. H. Dorenda omówił stan posiadania terenów nadrzecznych będących w administracji Centralnego Zarządu Wód Śródlądowych. Zarząd ten zagospodarowuje około 19 tys. km cieków wodnych. Z tej liczby 6 855 km stanowią rzeki żeglowne i spławne, 10 737 km rzeki niespławne i potoki górskie i 1 215 km sztuczne drogi wodne (kanały i rzeki skanalizowane). Grunty położone nad wodami tylko częściowo znajdują się w administracji jednostek podległych Centralnemu Zarzą-

dowi. Większość tych terenów jest własnością chłopską lub różnych re-sortów. Tereny przywodne należące do Centralnego Zarządu obejmują łącznie obszar 55 tys. ha. Według aktualnych danych zagospodarowanie tych obszarów przedstawia się następująco:

1) plantacje wiklinowe	ok. 20 tys. ha
2) powierzchnie zadrzewione i zakrzewione	ok. 10 tys. ha
3) grunty różne	ok. 25 tys. ha

Gospodarka wiklinowa na terenach nadrzecznych jest prowadzona pod kątem widzenia wymagań regulacyjnych, natomiast zadrzewienia i zakrzewienia są wykorzystywane do umacniania brzegów i ochrony gruntów przed erozją. Zabudowa biologiczna potoków opóźnia topnienie śniegu, przez co uzyskuje się zahamowanie szybkiego spływu wód powierzchniowych. Do realizacji zadrzewień ważniejszych obiektów opracowywane są dokumentacje techniczne, np. zabudowa roślinna kanałów: Augustowskiego, Gliwickiego i Żerańskiego, stopni i zbiorników wodnych w Przewozie, Dąbiu, Przeczycach, we Włocławku i innych. Centralny Urząd Gospodarki Wodnej w zarządzeniu z 28 lutego 1966 r., uzgodnionym z Ministerstwem Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, określił warunki zabudowy roślinnej terenów przywodnych. Zarządzenie to wprowadza poważne ograniczenia zasięgu sadzenia na terenach przywodnych (szczególnie między wałami) z przyczyn powodziowych. Stąd Zarząd Wód Śródlądowych informuje, że wg danych szacunkowych z ok. 25 tys. ha różnych gruntów tylko ok. 7 tys. będzie można zadrzewić.

Inż. K. Siwiński scharakteryzował gospodarkę wikliniarską w Polsce z podkreśleniem jej dużego znaczenia dla eksportu. Wyroby wikliniarskie znajdują zbyt przeważnie w dolarowej strefie handlu. Grunty położone w dolinach rzek są najodpowiedniejsze pod uprawę wierzby wikliniarskiej nie tylko z powodu żyzności i wilgotności, ale również z powodu innych warunków sprzyjających zdrowotności plantacji. Woda zalewająca wiosną doliny niszczy ukryte na zimę w karpach i ściółce owady a równocześnie przynosi i pozostawia żyzne osady. Np. plantacja w Steblewie w woj. gdańskim założona na gruntach zalewowych w międzywalu Wisły uchodzi za jedną z najlepszych w kraju, a także za najbardziej opłacalną.

W wyniku przeprowadzonej dyskusji i na podstawie referatów sformułowano podane niżej wnioski.

1. Obszary dolin rzecznych są niedostatecznie wykorzystane dla zalesień i zadrzewień. Wprowadzenie zadrzewień na te tereny przyczyniłoby się do wzmożenia produkcji drewna oraz polepszenia lokalnego klimatu, a przez to do zwiększenia plonów w rolnictwie.

2. Na terenach zalewowych, gdzie gospodarka rolna jest trudna lub w ogóle niemożliwa, należy wprowadzać plantacje drzew szybko rosnących, a zwłaszcza topoli, wierzby drzewiastej i krzewiastej. Wytypowanie terenów do zalesień i zadrzewień musi być opracowane kompleksowo, w pełnej koordynacji z planami przestrzennymi oraz z planami regulacji rzek. Należy przyjąć zasadę, że plantacje i zadrzewienia nie mogą hamować spływu wód i lodów.

3. Wskazane jest zwiększenie produktywności występujących w dolinach rzek drzewostanów złożonych z wolno rosnących gatunków drzew. W tym celu należy na $\frac{2}{3}$ powierzchni takich terenów utrzymywać właś-

ciwe dla danego siedliska gatunki wolno rosnące, a na $\frac{1}{3}$ powierzchni wprowadzać przejściowo uprawę gatunków szybko rosnących (topole, wierzbę). Kombinacja tych dwóch sposobów zagospodarowania przyczyni się do zwiększenia potencjału produkcyjnego bez nadmiernego wyczerpywania siedliska.

4. Zachodzi pilna potrzeba podjęcia kompleksowych badań naukowych nad uproduktywnieniem obszarów zalewowych w dolinach większych rzek. W tym celu zainteresowane 4 resorty (rolnictwo, leśnictwo, Komitet Drobnej Wytwórczości i Centralny Urząd Gospodarki Wodnej) powinny wyłonić komisję naukową, której zadaniem byłoby:

- ustalenie kierunków badań,
- rozdział tematów między poszczególne instytuty badawcze,
- określenie kosztów badań z podziałem na tematy i okresy roczne,
- koordynowanie badań i syntetyczne opracowanie wyników oraz wniosków do praktycznego wdrożenia.

Rolę wiodącą w zakresie wymienionych prac sprawować powinien resort leśnictwa.

5. Zebrani przyjmują z uznaniem informację, że na mocy uchwały Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej z grudnia 1966 r. powierzono Instytutowi Gospodarki Wodnej (przy współpracy Instytutu Badawczego Leśnictwa oraz Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych) opracowanie wytycznych do projektowania i zabudowy roślinnej terenów zalewowych.

6. W związku z perspektywą pozyskiwania z każdym rokiem coraz większej masy drewna z zadrzewień i plantacji topoli oraz wierzby drzewiastej i krzewiastej (wikliny), należałoby przygotować przemysł do odbioru tego materiału na warunkach opłacalnych dla producenta. W związku z tym Instytut Celulozowo-Papierniczy powinien traktować zagadnienie wykorzystania drewna z zadrzewień jako temat aktualny i pilny.

7. Zebrani wyrażają pogląd, że prace badawcze prowadzone w Instytucie Badawczym Leśnictwa nad wierzbą drzewiastą należy uintensywnić i rozszerzyć ich zakres na problemy dotyczące hodowli i ochrony wierzby krzewiastej.